

Interpretace válečných metafor v hlavních zpravodajských relacích

Veronika Macková, Victoria Nainová, Eva Frašková

Vojenská terminologie spojená s onemocněním COVID-19 se v českém mediálním prostoru objevila v období od ledna do října 2020 [více než 180 tisíc krát](#). V kvalitativní analýze jsme se zaměřili na výskyt vytipovaných výrazů z vojenské terminologie u moderátorů, redaktorů a reportérů třech televizních stanic (České televize, TV Nova, TV Prima). V období od 15. září do 30. listopadu 2020 bylo v hlavních zpravodajských relacích (Události, Televizní noviny, Hlavní zprávy) použito 262 výrazů spojených s válečnými metaforami a koronavirem.

Lakoff a Johnson (2002) tvrdí, že se válečné metaforly dostaly za hranici mediálního diskursu do každodenní komunikace, což ukazují na metaforickém schématu, že spor / argumentace je válka, kde se dá buď vyhrát, nebo prohrát. „U metaforly SPOR/ARGUMENTACE JE VÁLKA jsme viděli, že výrazy z válečného slovníku, např. *zaútočit na postavení, neobhajitelný, strategie, nová útočná linie, zvítězit, získat terén/půdu atd., vytvářejí systematický způsob řeči o bitevních aspektech sporu a argumentace. Když těchto výrazů používáme při řeči o sporech a argumentacích, není náhoda, že znamenají právě to, co znamenají. Část pojmové sítě bitvy charakterizuje částečně i pojem sporu/argumentace – a jazyk s tím jde ruku v ruce.*“ (Lakoff a Johnson, 2002: 19)

Válečné metaforly slouží novinářům jako rámce (Reese, 2003), které mohou zdůraznit význam sdělení, pokud mají za cíl demonstrovat závažnost situace. To se v určité míře vyplatí, může to totiž pomoci k tomu, aby příjemci sdělení, v tomto případě televizní diváci, porozuměli důležitosti dané informace a díky pudu sebezáchovy se řídili tak, aby nedocházelo ke zhoršení situace. Flusberg, Matlock a Thibodeau (2018) tvrdí, že užívání válečných metaforly může zapříčinit pocit úzkosti a strachu, protože vyvolávají v lidech riziko ztráty. Pro nemocné to může být i demotivační.

Boj s / proti / o ...

Válečné metaforly byly používány v příspěvcích referujících o onemocnění COVID-19 u všech zkoumaných televizních stanic. Metaforly boje se v relacích používala ve spojení s informováním o nových případech, hospitalizovaných nebo úmrtí ať už v České republice nebo v zahraničí. Dále také v souvislosti se spoluprací například zemí Evropské unie a vzájemné podpoře v období koronavirové krize. Moderátoři, redaktoři a reportéři používali slovo „boj“ i při referování o projevech politiků, jednáních vlády nebo o vládních nařízeních a vakcinaci. V případech, kdy se v hlavních zpravodajských relacích mluvilo o zdravotnictví, ať už vytížení zdravotnického systému nebo zdravotníků, objevovaly se kombinace metaforly boj a první linie.

Jako o boji s koronavirem nebo s onemocněním či nákazou se referovalo v souvislosti s informacemi o nových případech, hospitalizovaných nebo úmrtí. Jak uvedl například David Pik, redaktor TV Nova: „**Boj o život po 14 dnech přes veškerou snahu a péči lékařů nakonec prohrála.**“ Podle lingvistů a dalších odborníků evokuje slovní spojení „boj s“ nebo „boj proti“ stav ohrožení, což může u lidí vyvolávat úzkost (Seznamzpravy.cz, 2020) „*Ostatně jak připomínají Financial Times, už v roce 1978 americká spisovatelka Susan Sontagová kritizovala, že běžně používáme spojení boj s nemocí. Podle ní totiž pak připisujeme nemocnému osobní odpovědnost za to, že se nakazil, uzdravil, nebo nemoci podlehl čili boj s nemocí prohrál.*“ (Seznamzpravy.cz, 2020). V tomto případě se objevuje i kombinace metaforly **boj a prohra**. Stejně tak se jako boj popisoval průběh nemoci i u dalších pacientů. „*Legenda českého fotbalu*

Antonín Panenka je stále v péči lékařů benešovské nemocnice. **Bojuje s COVID-19...**“ Takto mluvil o onemocnění bývalého fotbalisty Roman Šebrle, moderátor TV Prima. Důraz byl kladen i na další známé osobnosti, ať už se jednalo o politiky, umělce nebo prezidenta Spojených států amerických, Donalda Trumpa. Ve zkoumaném období bylo zajímavé, že vymizela v několika případech odlišnosti pacientů. Josef Kvasnička, redaktor České televize zdůraznil, že na pohlaví při onemocnění COVID-19 nezáleží. „*Jeden muž a jedna žena, všichni pacienti mají společné – bojují o život.*“ Stejně tak se jako boj označovalo i období po nemoci, kdy přetrvávaly následky onemocnění: „*Virus už v těle nemá, doted' ale bojuje s následky poškození plic, ...*“ (Andreas Papadopulos, redaktor ČT).

Metaforu boje v relacích používali redaktori a moderatori také při referování o stavu v zemích Evropské unie „*S nákazou bojuje i Itálie.*“ (Michaela Bergerová, redaktorka TV Prima), ale i mimo ni, kdy diváky informují o stavu v Jižní Koreji a počtu nakažených i zemřelých. Boj byl použit i ve srovnání České republiky s jinými zeměmi, ať už EU nebo například s Izraelem „*Jenže letos bude všechno jinak. Přestože Izrael podobně jako Česko během prvních měsíců sklízela ovace za příkladný boj s pandemií, poslední dny ukázaly, že ani židovský stát nemá zdaleka vyhráno. Devítimilionová země zaznamenává až 6000 nových případů denně.*“ (Daniel Konewka, redaktor TV Prima). V referování zahraničního zpravodaje České televize Lukáše Dolanského se objevila i kombinace válečných metafor, a to **boj** a **zasáhnout** „*Česká republika je jednou z nejméně zasážených zemí v Evropě. Počty nemocných ovšem stoupají v celé unii. V Belgii, Francii i Nizozemsku. Evropská komise proto dnes přišla s dalším plánem, jak boj více koordinovat.*“ Stejná slova volil i moderátor České televize Martin Řezníček: „*Zavřené restaurace, kavárny a bary, zákaz nočního vycházení a také povinnost pracovat z domova. Belgie zavádí nová opatření. Země, kterou zasáhla první vlna koronavirové krize na jaře, teď bojuje se stejně tvrdou druhou vlnou...*“ Česká televize (Marcela Augustová, moderátorka) referuje také o **boji** s konspiračními teoriemi po celém světě, který souvisí s pandemií, „*A nejen britská vláda musí kromě koronaviru samotného bojovat taky s konspiračními teoriemi o jeho šíření světem. Aktuální průzkum provedený v 25 zemích potvrzuje, že jim věří značný počet lidí.*“

I prezidentské volby ve Spojených státech amerických byly ve zkoumaných měsících zmiňovány v hlavních zpravodajských relacích v souvislosti s koronavirem. Jednalo se zejména o příspěvky reflektující projevy prezidenta Donalda Trumpa i kandidáta Joea Bidena „*Do prezidentských voleb ve Spojených státech zbývá 6 dní. Oba kandidáti, jak Donald Trump, tak Joe Biden mluví hodně o boji proti koronaviru, méně se zabývají mezinárodními vztahy.*“ (Lucie Borhyová, moderátorka TV Nova). Slovo boj použil ve svém vstupu i zahraniční zpravodaj České televize David Miřejovský: „*Podobné kulisy televizních přenosů a podobné otázky. Pro dva rozdílné kandidáty. Vystoupením Trumpa i Bidena opět dominoval boj s pandemií. Prezident v televizi NBC svůj postup hájí.*“ Nemluvalo se ale pouze o volbách ve Spojených státech, ale také například i o novozélandské premiérce Jacindě Ardernové, která obhájila svůj post, kdy o jejím vítězství zahraniční zpravodajka České televize, Barbora Šámalová, řekla: „*Vítězství jí pomohl styl i úspěch v boji s COVIDEM-19.*“ I s parafrázemi projevů českých politiků se používala metafora boje s koronavirem, a to například v reportáži redaktora České televize Josefa Kvasničky o hejtmanovi Radimu Holišovi, který chce „*aby se hejtmanství víc vložilo do boje s aktuální pandemií.*“

Ve zkoumaném období se dvakrát změnil ministr zdravotnictví. Nejprve vystřídal Adama Vojtěch Roman Prymula a v případě druhé změny, kdy Prymulu nahradil Jan Blatný, ho redaktor TV Prima Václav Crhonek označil jako toho, kdo „*...ted' bude řídit boj proti epidemii nemoci COVID-19.*“ Odkazovalo se i k názoru odborníka ke změně ve vedení ministerstva zdravotnictví, jako reakci na odchod profesora Prymuly „*Podle prezidenta České stomatologické komory jsou zkušenosti Romana Prymuly pro boj s epidemií velmi přínosné.*“ (Jaroslav Gavenda, redaktor TV Prima).

V souvislosti s referováním o zdravotnictví se metafora boje využívala v několika rovinách – například přetížený zdravotnický systém, onemocnění zdravotnického personálu nebo stav v nemocnicích.

O opatřeních se už od počátku nákazy mluví v hlavních zpravodajských relacích velmi často, což vyplynulo i ze zkoumaného období. I s vládními opatřeními je spojována metafora **boje s koronavirem**, kdy se zavírají podniky, školy, omezuje se volný pohyb apod. Ve zpravodajství se objevily také informace v souvislosti s porušováním vládních opatření v České republice i v zahraničí. Referovalo se tak například o porušení opatření ze strany politiků Prymuly a Kalouska. Veřejnost pak hodně kritizovala zákazy a nařízení, o níž referovala Lucie Borhyová, moderátorka TV Nova, „*Kritičtí jsou ale lidé k zavřeným obchodům. Často také zaznívá, že vláda v boji proti koronaviru zaspala.*“ O nesouhlasu s opatřeními v Německu referoval Martin Jonáš, zahraniční zpravodaj České televize: „*Těmto lidem už ale naděje nestačí. Přes 20 000 radikálních odpůrců koronavirových opatření se sešlo v sobotu v Lipsku.*“

Útočili na policisty i novináře. Cílem útoku se stala i centrála německého **boje proti koronaviru**. Na budovu Institutu Roberta Kocha neznámí pachatelé hodili několik zápalných náloží.“

Válka

Tuto metaforu použila ze zkoumaných hlavních zpravodajských relací pouze Barbora Šámalová, zahraniční zpravodajka České televize, když popisovala protikoronavirová opatření v Číně. „*Oslava úspěchu ve válce s koronavirem. Tento výtvar zdobí centrum Pekingu. Život je prakticky v normálu. Roušky jsou povinné v dopravě a vnitřních prostorách, mnozí je ale nesundávají. COVID-19 se pořád objevuje v některých městech. Naposledy v Kažgaru.*“

První linie

Metaforu **první linie** používali moderátoři a redaktori ve zpravodajství zejména při referování o zdravotnickém personálu, který pečuje o hospitalizované s onemocněním COVID-19, ale také ve spojitosti s bezpečnostními sbory a v souvislosti s aplikací eRouška, kde redaktorka TV Nova také použila spojení první linie: „...*má jít o první linii obrany proti šíření koronaviru...*“ Obrana zde byla použita jako další válečná metafora. Moderátor TV Nova Reynolds Koranteng mluvil o první linii v souvislosti se zdravotnickým personálem: „...*v každém kraji zůstane otevřených několik škol pro děti rodičů, kteří pracují takzvaně v první linii. Týká se to hlavně zdravotníků a pracovníků bezpečnostních sborů.*“ Zaměstnance nemocnic označila za **první linii** i redaktorka České televize Renata Malíková: „*Až bude opět možné hrát pro diváky, chtějí divadelníci pozvat na představení ty, kteří jsou teď v období koronavirové pandemie v první linii.*“ Lékařům, sestřím a zdravotnickému personálu, který se jako první setkává s pacienty s onemocněním COVID-19, byly přiřazovány hrdinské činy.

Docházelo i ke kombinacím metafory první linie s dalšími, například bojem. „Vzkaz z takzvané **první linie** demonstrantům ze Staroměstského náměstí poslala Karlovarská krajská nemocnice. Na svém Facebooku zveřejnila video z oddělení ARO, kde **zdravotníci bojují o život** pacientů s koronavirem. Podle ní závěry ukazují jen zlomek toho, co tamní lékaři a sestry prožívají každý den. Video končí vzkazem, že covid není chřipka. Sdílejí ho tisíce lidí.“ (Daniela Písařovicová, moderátorka České televize). I v jiném z příspěvků se objevuje více metafor, a to v souvislosti s odměnami zdravotníkům „Půl roku čekají zdravotníci **bojující s COVIDEM-19 v první linii** na slíbené odměny. Peníze jim mají přijít až teď v říjnové výplatě.“ (Klára Doležalová, moderátorka TV Prima).

Hrdina/hrdinové

Jako o hrdinech se mluvilo zejména o zdravotním personálu, dobrovolnících. „*V přeplněných nemocnicích teď zdravotníkům dobrovolně pomáhají stovky studentů medicíny. Pro sestry a lékaře jsou to hrdinové.*“ (Reynolds Koranteng, moderátor TV Nova). Také o dobrovolnících, kteří nějakým způsobem pomáhají ostatním. Za **hrdinu** označila moderátorka TV Prima Eva Perkausová Jirku, žáka základní školy, který šel pro své okolí roušky. „*Ale díky vaší podpoře a stovek lidí na sociálních sítích je z Jirky teď hrdina.*“ O vládních omezeních a video kampani v Německu uváděl reportáž v Hlavních zprávách Karel Voříšek, ten použil kombinaci metafor **boj a hrdina**. „*A Německo ještě jednou z jiného pohledu. Vláda do boje proti nákaze nasadila době na míru šitou video kampaň. Vychvaluje v ní lenochy a pecivály. Ti, co zůstávají doma, jsou prý hrdinové dnešní doby.*“ Na televizních obrazovkách se hrdinové objevují především ve sportovním zpravodajství (např. hrdina zápasu, hlavní hvězda utkání atd.) a jedná se o novodobé hrdiny, které se vytvořila společnost sama (Zdebská, 2006). Sportovní hrdiny ve zpravodajství nahradili lékaři, sestry a zdravotní personál. Ti však patřili mezi tradiční hrdiny, kteří umí ukázat odvahu a dokáží se obětovat pro ostatní, za což jsou svým okolím obdivováni.

Objevovaly se také příspěvky s kombinací metafory hrdinství a boje. O obou mluvila moderátorka České televize Jana Peroutková ve studiovém vstupu k reportáži o zdravotní sestře, která dostala vyznamenání, „...*Medaili Za hrdinství dostala za pomoc v boji proti koronaviru...*“

Obět'/oběti

O obětech koronaviru referovala vybraná média pouze v souvislosti s úmrtím. Jak uvedl například Michal Kubal, moderátor České televize: „*Roste taky počet **obětí**. V posledních dnech umírá s nemocí covid-19 v průměru 70 lidí. Nejhorší bilance je ze včerejška, kdy do statistik zatím přibylo 108 zemřelých.*“ Nejednalo se pouze o informování o situaci v České republice, ale například i v Německu spolu s omezeními během svátků, v Izraeli ve spojitosti s dočasným bezpečnostním opatřením, tedy tzv. lockdownem, nových polských opatřeních, USA a hospitalizovaných a také v Rusku s přeplněnými márniciemi na Sibiři. „*Daleko od Moskvy, daleko od pomoci v Sibiřské oblasti s rostoucím počtem nakažených přibývá i mrtvých. V novokuzněcké nemocnici hlásí přeplněné márníce. Počet **obětí** od začátku pandemie překonal v Rusku 30 000...*“ (Ondřej Nekola, redaktor ČT). Jako jediný ze zkoumaných zpravodajských relací použil metaforu **oběti** v souvislosti s uhynutím zvířete Karel Voříšek, moderátor TV Prima: „*Norek je další nečekanou **obětí** covidu. Malé šelmy chované na farmách pro svou kožšinu přenášejí na lidi zmutovaný vir. Má mít sníženou citlivost vůči protilátkám, což by také mohlo ovlivnit účinnost budoucí vakcíny. Dánsko proto nechalo veškerou populaci norků vybit.*“

Zasáhnout

Ve spojení se slovem **zasáhnout** se ve zpravodajství mluvili o zdravotním stavu pacientů a nově nakažených. Tuto metaforu použili i v souvislosti s dopady na obchodní trh, kulturu a informování o přetížení zdravotnického systému v zahraničí. O zdravotním stavu pacientů mluvil například David Pik, redaktor TV Nova, když referoval o stavu pacienta a použil i metaforu boje o život „*...nemoc mu **zasáhla** skoro polovinu plic. Lékaři ho okamžitě intubovali. Na přístrojích pak dlouhé dny **bojovali** o jeho život. Pomohl mu až lék Remdesivir. Dostal pět dávek.* Jako o zasáhnutí také mluvil v Událostech Jakub Železný, když referoval o šíření nákazy „*...nákaza **zasáhla** komunitu lidí bez domova...*“ O **zasažení koronavirem** v souvislosti se školstvím mluvila Dominika Janochová, redaktorka TV Nova, která toto spojení použila v reportáži o Ministerstvu školství a jeho plánu na průběhu maturit a přijímacích zkoušek pro příští rok. Metafora zasáhnutí používali zaměstnanci televizních stanic v relacích také spolu s referováním o dopadech koronavirové krize na živnostníky, firmy, umělce a další i v souvislosti se státní podporou, kterou měly tyto znevýhodněné strany obdržet.

Eva Perkausová, moderátorka TV Prima mluvila ve studiu o ztrátách, které krize přinesla autobazarům, „*Koronavirová pandemie tvrdě **zasáhla** trh s ojetými auty...*“ Referovalo se i o stavu v zahraničí, kde koronavirus **zasáhl** například Vánoční trhy v Drážďanech, nebo když se Lukáš Dolanský, zpravodaj České televize vyjádřil k produkci ústřic v Nizozemku jako o odvětví, které koronavirová krize **nezasáhla**. I přetížení zdravotnického systému v zahraničí je něco, o čem se referuje jako dopad **po zásahu** koronavirem. „*Itálii **zasáhla** druhá vlna koronaviru. Nemocnice jsou přetížené, lékaři a sestry volají o pomoc.*“ A dále také o stavu úmrtí „*Včera zemřelo 636 pacientů, což je v Itálii nejvíce od 6. dubna.*“ (Markéta Fialová, moderátorka TV Prima). Jakub Železný, moderátor České televize mluvil o vyjádření podpory ze strany Spojených arabských emirátů. „*Česká vlajka se dneska objevila i na velice nečekaných místech. Jedním z nich je i dokonce nejvyšší mrakodrap světa, tedy dubajský mrakodrap Burdž Chalífa. Spojené arabské emiráty právě tak připomínají český státní svátek. A zároveň touhle formou vyjadřují i podporu zemi, kterou výrazně **zasáhla** koronavirová epidemie...*“ Kvůli **zásahu** koronavirem a s tím souvisejícími zpřísněnými opatřeními se nemohlo uskutečnit mnoho společenských akcí, jako například připomenutí si 102 let od konce první světové války, o kterém informovala v Událostech Marcela Augustová.

Úder/udeřit

Vybrané televizní stanice referují o koronaviru jako o něčem, co **udeřilo** a v návaznosti na tento úder se pak zavádějí přísnější opatření. „*Koronavirus znovu **udeřil** na Evropu. Španělský Madrid kvůli vysokým počtům nakažených omezil volný pohyb a shromažďování. Nesouhlas s opatřeními vyjádřili v ulicích někteří jeho obyvatelé. Zaznívají ale i opačné názory.*“ (Patrik Balcar, redaktor TV Nova). O úderu koronaviru se mluvilo i v ostatních zkoumaných zpravodajských relacích, také v souvislosti se stavem v zahraničí, ale zároveň i s informováním o přetížení zdravotnického systému, například v Rusku „*Pandemie koronaviru **udeřila** v Rusku naplno. Některé nemocnice podle svědectví lékařů i nemocničního personálu kolabují. Od jara zemřelo v Rusku o 120 000 lidí více než v předchozích letech...*“ (Eva Perkausová, moderátorka TV Prima). Filip Pultar, redaktor TV Nova, poukázal na vliv

ročního období na psychickou pohodu lidí, v souvislosti s úderem koronaviru poukázal, že na podzim „*koronavirus udeřil s mnohem větší silou a lidi duševní stabilitu ztratí snáz.*“ V kontextu „úderu koronaviru“ se mluvilo i o českých lékařích sloužících v zahraničí, kteří byli požádáni o návrat do vlasti a výpomoc v době koronakrizy.

Nepřítel

O onemocnění COVID-19 jako o nepříteli referoval ve zkoumaném období pouze Petr Brzek, redaktor TV Nova. „*Neviditelný nepřítel se tentokrát objevil za těmito dveřmi. Z 22 zdravotníků jich zdravých moc nezbylo.*“ I zde to bylo v kontextu s nedostatkem personálu v českých nemocnicích, proto byli do služby v tomto konkrétním případě povoláni medicci.

Útočit/zaútořit

Na televizní stanici Nova se o koronaviru mluvilo i v souvislosti s upoutávkou na jiný pořad za použití metafory. „**Koronavirus neútočí** jen na naše fyzické zdraví, je také tvrdou zkouškou naší psychické odolnosti. Kolegové z magazínu Víkend poradí, jak se vypořádat se strachem, samotou a nejistotou. Témat ale bude v dnešním díle samozřejmě daleko víc.“ (Lucie BORHYOVÁ, moderátorka TV Nova). O **útoce** mluvil i Jakub Železný, moderátor České televize. „Právě takhle se domlouvají sestry z různých částí JIP brněnské Fakultní nemocnice. Tyto sestry se dnes mohly starat o pacienty, na rozdíl od 413, o které zdravotnictví přišlo včera. Když COVID **útočí** na ty, co by ho měli léčit, téma Událostí kolem půl osmé.“

Shrnutí

V českých médiích se o onemocnění COVID-19 mluví jako o nepříteli, proti kterému je potřeba bojovat a zvítězit nad ním. Plánuje se proti němu nová strategie, lidé se cítí v ohrožení, mobilizuje se celá společnost a zavádí se tvrdá opatření, jež mají zabránit šíření koronaviru. Během této pandemie se zvýšila návštěvnost zpravodajských webů a zpravodajská stanice ČT24 zaznamenala [největší zájem televizních diváků ve své patnáctileté historii](#). Za tímto zájmem byl hlavně „nový neznámý nepřítel“, který představoval a stále představuje hrozbu nejen pro občany České republiky. Je nutné mít ale na paměti, že nadužívání válečných metafor ve zpravodajství může vést k úzkosti a strachu u televizních diváků. Ti z obrazovek už více než rok slyší spojení „jsme ve válce“, „bojujeme proti koronaviru“, „koronavirus zaútočil“, „oběti koronaviru“ atd. Metafora války však může mít i pozitivní důsledky. Podle profesora z University of Central Florida J. Blake Scotta lidé chápou válku, protože se tato metafora stále objevuje. Je možné, že se díky tomu zvýší a posílí morálka obyvatel, i jednotlivci totiž mohou sami „bojovat proti koronaviru“ a to například tím, že si budou mýt ruce. Válečné metafory dodávají také odvahu, protože „ve válce“ se dá i zvítězit (Vox.com, 2020). Nesmějí být však nadužívány, nebo používány příliš dlouho, protože, ač to zní cynicky, po nějaké době si člověk zvykne i na nejhorší podmínky a otupí. A bude třeba stále více alarmujících pojmenování a větší bulvárnosti zpravodajství k tomu ho z letargie vybudit, což může přinášet celou řadu problematických aspektů zejména ve chvíli, kdy se situace zhorší. Může to dokonce vést i k nedůvěře v předkládaná sdělení či vyhýbání se těmto mediálním sdělením. A neplatí to jen o tak závažném tématu, jako je pandemie COVID-19.

Reference

Flusberg, S. J., Matlock T., Thibodeau P. H. (2018). War metaphors in public discourse, *Metaphor and Symbol*, 33:1, 1-18, DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992.

Lakoff, G., Johnson, M. (2002). *Metafory, kterými žijeme*. University of Chicago Press. V českém překladu: Čejka, M., Host – vydavatelství.

Reese, D. (2003). *Metaphor and Content: An Embodied Paradigm for Learning*. Dissertation submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University

Seznamzpravy.cz (2020). Znáte covidiota nebo covidiana? Takto virus cvičí s řečí. Autor: Adam Junek. Dostupné na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/harantena-domolena-koronaspek-nebo-zoompacky-co-pandemie-provedla-jazyku-118903>

Vox.com (2020). Pandemics are not wars. Autor: Alissa Wilkinson. Dostupné na: <https://www.vox.com/culture/2020/4/15/21193679/coronavirus-pandemic-war-metaphor-ecology-microbiome>

Zdebska, H. (2006). The sports hero phenomenon. In Journal of Lithuanian sports science council, Lithuanian olympic academy, Lithuanian academy of physical education and Vilnius pedagogical university, vol. 45 (3), s. 15–21.

T A Projekt TL04000176 *AI komunikační platforma potlačující infodemii ve vazbě*
na novinářskou a mediální etiku je spolufinancován se státní podporou
Č R Technologické agentury ČR v rámci Programu Éta